

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Zorgmachtiging

Er wordt voor u een zorgmachtiging voorbereid.
Wat betekent dit? En wat kunt u zelf doen?

Er wordt voor u een zorgmachtiging voorbereid Wat betekent dit? En wat kunt u zelf doen?

Voor een psychiatrische behandeling is uw toestemming nodig. Soms mag een hulpverlener u ook behandelen zonder uw toestemming. Bijvoorbeeld als u een gevaarlijke situatie veroorzaakt door een psychische ziekte. Dit heet verplichte zorg.

Deze zorg is geregeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

Verplichte zorg mag niet zomaar worden opgelegd. Dit mag alleen in uiterste gevallen waarin er geen andere mogelijkheden meer zijn.

Er zijn twee manieren waarop u verplichte zorg kunt krijgen:

- De crisismaatregel
- De zorgmachtiging

Deze brochure is bedoeld voor mensen die te maken krijgen met een zorgmachtiging. Een zorgmachtiging betekent dat een rechter besluit dat u behandeld mag worden, terwijl u daar geen toestemming voor verleent. De brochure geeft uitleg over wat de wet bepaalt over de zorgmachtiging en welke gevolgen dit voor u kan hebben.

Zelf kunt u ook veel doen.

In veel gevallen hebt u tijdens de voorbereiding van de zorgmachtiging, nog invloed om de verplichte zorg te voorkomen. Misschien kunt u dan vrijwillig zorg ontvangen in plaats van verplicht.

Personen waarmee u te maken kunt krijgen als er een zorgmachtiging voor u wordt voorbereid:

- De officier van justitie (zie pagina 5)
- De geneesheer-directeur (zie pagina 5)
- De advocaat (zie pagina 16)
- De patiëntenvertrouwenspersoon (zie pagina 16)
- Eventueel uw vertegenwoordiger (zie pagina 17)
- De zorgverantwoordelijke (zie pagina 5)
- Een onafhankelijke psychiater (zie pagina 5)
- De huisarts

Waar in deze brochure 'hij' staat, bedoelen we 'hij of zij'.

Inhoud

Wat is een zorgmachtiging?	3
Waarom wordt voor u een zorgmachtiging voorbereid?	3
<i>Melding bij de gemeente en verkennend onderzoek</i>	3
<i>Voorwaarden voor verplichte zorg</i>	3
<i>Het nadeelcriterium</i>	4
De voorbereiding van de zorgmachtiging	5
<i>Wat kunt u zelf doen: uw plan van aanpak</i>	6
<i>De zorgkaart en het zorgplan</i>	7
Het verzoekschrift	9
De rechter en de zitting	10
De zorgmachtiging is afgegeven. Wat betekent dit voor u?	11
<i>Welke verplichte zorg kan u worden opgelegd?</i>	11
<i>Wanneer wordt verplichte zorg aan u verleend?</i>	12
<i>Wat is ambulante verplichte zorg?</i>	12
<i>Tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties</i>	12
<i>Huisregels</i>	13
<i>Veiligheidsonderzoek</i>	13
Waar moet de verplichte zorg aan voldoen?	14
Hoe lang duurt de zorgmachtiging?	14
<i>Tijdelijke onderbreking en beëindiging</i>	15
<i>Overplaatsing</i>	15
De advocaat en de patiëntenvertrouwenspersoon	16
De vertegenwoordiger	17
Privacy	18
Klachten	18
Wat kunt u nog meer doen?	19
<i>Familie en/of vrienden inschakelen</i>	19
<i>Crisiskaart</i>	19
<i>Zelfbindingsverklaring</i>	19
<i>Medische klachten en/of medicijnen</i>	20
Meer informatie	21
Bijlage	23
<i>Uitleg over het nadeelcriterium</i>	23

Wat is een zorgmachtiging?

Een zorgmachtiging is een machtiging die de rechter afgeeft. In een machtiging zegt de rechter welke zorg er zonder uw toestemming aan u mag worden verleend. Deze machtiging zal u in uw vrijheid beperken. U kan namelijk worden verplicht om lichamelijke of psychische behandeling te ondergaan.

U kunt worden opgenomen in een ggz-instelling voor de verplichte zorg. Maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn. De verplichte zorg kan ook ambulante worden gegeven. Ambulant is dat u niet wordt opgenomen, maar bijvoorbeeld naar een polikliniek moet gaan voor de zorg, of thuis de zorg ondergaat.

Waarom wordt voor u een zorgmachtiging voorbereid?

Iemand maakt zich grote zorgen over u. Dit kan bijvoorbeeld een zorgverlener zijn, zoals een psychiater bij wie u al onder behandeling bent. Ook bijvoorbeeld een wijkagent kan melding hebben gedaan. Zij mogen de officier van justitie vragen om een verzoek voor een zorgmachtiging voor u voor te bereiden.

Ook kan het zijn dat een familielid, of iemand anders, bij de gemeente gemeld heeft dat hij zich zorgen over u maakt.

Melding bij de gemeente en verkennend onderzoek

Hoe gaat dat als de gemeente een melding binnenkrijgt? De gemeente voert eerst een kort verkennend onderzoek uit. Ze gaan onder andere na of het niet om een valse melding gaat.

- Wilt u vrijwillig zorg ontvangen? Dan kan verplichte zorg niet nodig zijn.
- Geeft u geen toestemming voor vrijwillige zorg?
Dan bekijkt de gemeente of uw situatie voldoet aan de voorwaarden voor verplichte zorg. Dit gaat als volgt:
 - Tijdens een onderzoek kan er namens de gemeente iemand bij u langskomen om u een paar vragen te stellen.
 - Het kan voorkomen dat de gemeente meer informatie vraagt aan de persoon die de melding gedaan heeft.
 - Misschien wordt er aan de wijkagent en/of het sociaal wijkteam ook informatie gevraagd.¹

Vindt de gemeente na dit onderzoek dat verplichte zorg moet worden overwogen? Dan vraagt de gemeente aan de officier van justitie om een zorgmachtiging voor te bereiden.

Voorwaarden voor verplichte zorg

Als de officier van justitie een aanvraag voor de voorbereiding van een zorgmachtiging ontvangt, dan bekijkt hij of uw situatie aan de criteria voldoet om u verplichte zorg op te leggen. Verplichte zorg mag alleen worden opgelegd als uw situatie voldoet aan alle onderstaande punten:

- Als u gevaar veroorzaakt voor uzelf of anderen (de Wvvgz noemt dit 'ernstig nadeel').
- Als uw gedrag wordt veroorzaakt door een psychiatrische stoornis.
- Als u geen toestemming geeft voor de zorg.

¹ let op, het sociaal wijkteam kan in verschillende gemeenten onder verschillende benamingen bestaan. Als u hier vragen over heeft, stel die dan aan degene die u komt bezoeken namens de gemeente.

Het nadeelcriterium

Verplichte zorg mag alleen worden opgelegd in het uiterste geval. Dat betekent: als er geen andere mogelijkheden meer zijn om het nadeel, dat veroorzaakt wordt door uw gedrag, te voorkomen. Dit heet het 'nadeelcriterium'.

In de bijlage van deze brochure wordt het nadeelscriterium verder uitgelegd (zie pagina 23).

De voorbereiding van de zorgmachtiging

De volgende stap is de voorbereiding van de zorgmachtiging. Hierbij zijn de officier van justitie, de geneesheer-directeur, de onafhankelijk psychiater en u zelf betrokken.

De officier van justitie

De officier van justitie:

- wijst een geneesheer-directeur aan.²
- controleert of er politie- of justitiegegevens over u zijn die belangrijk zijn voor het beoordelen van het ernstig nadeel. Zo ja, dan geeft hij de gegevens aan de geneesheer-directeur.
- controleert of u een zelfbindingsverklaring heeft en of er eerder een machtiging voor verplichte zorg voor u was. Zo ja, dan geeft hij de gegevens aan de geneesheer-directeur.
- controleert of u een advocaat heeft. Zo niet, dan vraagt hij aan de rechter om een gratis advocaat voor u te regelen.
- beoordeelt of hij vindt dat uw situatie voldoet aan de criteria voor het verlenen van verplichte zorg.

De geneesheer-directeur:

De geneesheer-directeur is een psychiater. Hij heeft als belangrijkste taak om de wet- en regelgeving bij te houden en te vertalen naar hanteerbare adviezen en richtlijnen voor de hulpverleners.

De geneesheer-directeur:

- informeert u schriftelijk dat een zorgmachtiging voor u wordt voorbereid;
- informeert uw vertegenwoordiger, advocaat en de gemeente of hulpverlener over de beslissing om een zorgmachtiging voor u voor te bereiden.
- wijst iemand aan als uw zorgverantwoordelijke. Dit is de zorgverlener die verantwoordelijk is voor uw verplichte zorg en deze coördineert. U krijgt veel met deze zorgverantwoordelijke te maken. Ook al in de voorbereiding van de zorgmachtiging.
- vraagt aan u of u bijgestaan wilt worden door een patiëntenvertrouwenspersoon. De patiëntenvertrouwenspersoon kan u adviseren en uw belangen behartigen tijdens de voorbereiding van uw zorgmachtiging, maar ook daarna, wanneer u zorg ontvangt. Als u dat wilt, kan de geneesheer-directeur uw contactgegevens doorgeven aan de Stichting PVP. Een patiëntenvertrouwenspersoon neemt dan contact met u op.
- vraagt aan u of u wilt dat uw familie of naasten u bijstaan.

De onafhankelijke psychiater

De onafhankelijke psychiater heeft u minimaal één jaar niet behandeld. De onafhankelijk psychiater:

- onderzoekt u en stelt een medische verklaring op.

Medische verklaring

De medische verklaring beschrijft uw gezondheid, of uw gedrag het risico op ernstig nadeel veroorzaakt, en waar dit ernstig nadeel uit bestaat. Ook staat er in de verklaring of uw gedrag wordt veroorzaakt door een psychische stoornis en of u wel of geen toestemming geeft voor de zorg. De psychiater kan eventuele politiegegevens bekijken die helpen om het risico op ernstig nadeel goed in te schatten.

² Dit is in de meeste gevallen de geneesheer-directeur van de instelling waar u al (vrijwillige) zorg krijgt. Of van de instelling waar u zorg van gaat krijgen.

Het gesprek aangaan

Welk ernstig nadeel (gevaar) denkt de psychiater dat uw gedrag veroorzaakt? Het is nuttig om dit te bespreken. Als u het hier mee eens bent kunt u misschien zelf stappen ondernemen om dit gevaar weg te nemen. Geef dit dan zo rustig en helder mogelijk aan. Ook als u het er niet mee eens bent dat u gevaar veroorzaakt.

Wat kunt u zelf doen: uw plan van aanpak

De geneesheer-directeur laat u in een brief weten dat de zorgmachtiging wordt voorbereid. In de brief staat dat u een plan van aanpak kunt opstellen als u dat wilt. In dit plan kunt u beschrijven hoe u de verplichte zorg wilt voorkomen.

Het opstellen van een plan van aanpak werkt als volgt:

- Vertel de geneesheer-directeur dat u een plan van aanpak wilt opstellen. Doe dit schriftelijk en binnen drie dagen nadat u de brief van de geneesheer-directeur gekregen hebt.
- De geneesheer-directeur beslist binnen 2 dagen of u daar de tijd voor krijgt. Als hij dit doet, heeft u twee weken de tijd om uw plan van aanpak op te stellen. Hij stelt de voorbereiding van de zorgmachtiging dan tijdelijk uit.
- Om u te helpen is er een document over het plan van aanpak. In dit document staat welke stappen u kunt nemen om uw plan te maken. Download dit document op de website of vraag ernaar bij de geneesheer-directeur.³
- Het plan van aanpak kunt u samen met uw hulpverleners, vrienden of familie opstellen. U kunt ook advies vragen aan de patiëntenvertrouwenspersoon of uw advocaat.
- In het plan van aanpak kunt u opschrijven wat u wilt doen en welke zorg u wilt ontvangen om verplichte zorg te voorkomen. Dit kunnen allerlei vormen van zorg zijn. Bijvoorbeeld klinische zorg, mantelzorg of maatschappelijke zorg.
- Vraag eventueel ook aan andere hulpverleners om u te helpen om uw situatie en gezondheid te verbeteren. Denk aan gemeentelijke bijstand, schuldhulpverlening, huishoudelijke hulp, pastorale zorg of dagbesteding.

De geneesheer-directeur beoordeelt uw plan van aanpak en hij vraagt een medische verklaring aan bij een onafhankelijke psychiater. De officier van justitie kan de voorbereiding van een zorgmachtiging beëindigen, als uit de medische verklaring komt dat verplichte zorg kan worden voorkomen met uw plan van aanpak. Als het plan van aanpak niet voldoende is om verplichte zorg te voorkomen, gaat de geneesheer-directeur verder met de voorbereiding van de zorgmachtiging.

De geneesheer-directeur kan ook besluiten om eerder verder te gaan met het voorbereiden van de zorgmachtiging, dus voordat uw twee weken voor het opstellen van het plan voorbij zijn. Dat kan hij doen als het opstellen van het plan van aanpak niet snel genoeg gaat. Of dat uitstel van de voorbereiding van de zorgmachtiging niet meer kan door het ernstig nadeel (gevaar). Voordat hij dat doet zal hij eerst daarover met u en uw vertegenwoordiger spreken. U krijgt zijn beslissing hierover ook schriftelijk.

³ De pdf over het plan van aanpak vindt u online:
<https://www.dwangindezorg.nl/documenten/publicaties/implementatie/ketenproducten/producten-wvggz/handreiking-eigen-plan>

De zorgkaart en het zorgplan

De volgende stap is dat de zorgverantwoordelijke met u overlegt over het opstellen van twee belangrijke documenten:

- De zorgkaart
- Het zorgplan

Dit zijn andere documenten dan het plan van aanpak dat u misschien hebt opgesteld.

De zorgkaart: uw wensen en voorkeuren

Deze kaart geeft een beschrijving van uw wensen en voorkeuren op het gebied van zorg.

Bijvoorbeeld:

- Welke medicijnen wilt u wel en niet wilt ontvangen?
- Op welke manier wilt u de medicatie krijgen (tabletten, injectie, etc.)?
- Welke dingen helpen u om u beter te voelen?
- Van welke dingen gaat u zich juist slechter voelen?

Geef ook op de zorgkaart aan:

- welke behandeling u eventueel thuis wilt ontvangen;
- welke behandeling u absoluut niet thuis wilt ontvangen;
- aan welke behandeling u mee wilt werken;
- aan welke behandeling u absoluut niet mee wilt werken;
- of u een voorkeur heeft voor een bepaalde zorgverlener of instelling.

Heeft u dit eerder laten opschrijven, bijvoorbeeld in een zelfbindingsverklaring (zie pagina 19) of een crisiskaart (zie pagina 19)? Dan worden deze documenten bij de zorgkaart gevoegd.

De zorgkaart is uw eigen document. Wilt u dat de zorgkaart wordt opgesteld? Dan is de zorgverantwoordelijke verplicht om dit te doen. **Let op:** dit betekent niet automatisch dat aan al uw wensen en voorkeuren voldaan wordt. Wel is de zorgverantwoordelijke verplicht om vast te leggen hoe hij met uw voorkeuren rekening houdt. Maar ook waarom hij ervan afwijkt. Dit doet hij in het zorgplan. Heeft u geen voorkeuren? Dan schrijft de zorgverantwoordelijke dat ook op.

Medische klachten en medicijngebruik

Heeft u medische klachten of slikt u medicijnen? Meld dit dan aan de hulpverleners ter plekke en uw zorgverantwoordelijke. Zo krijgt u de zorg die u nodig heeft. Weet u niet precies welke medicijnen u heeft? Geef dan de verpakking aan uw hulpverleners. Of laat ze contact opnemen met uw huisarts.

Het zorgplan: de beoordeling door de zorgverantwoordelijke

Het zorgplan is de basis voor verplichte zorg die u misschien krijgt. In het zorgplan staan alle vormen van zorg die de zorgverantwoordelijke nodig vindt om het ernstig nadeel weg te nemen (bijvoorbeeld medicatie, toezicht, opname).

Het zorgplan geeft een uitgebreide beschrijving van: uw diagnose, uw gedrag, het ernstig nadeel en de verplichte zorg waarvoor de zorgmachtiging voorbereid wordt. Dit plan wordt door de zorgverantwoordelijke opgesteld. Uiteraard zoveel mogelijk in overleg met u. In dit document beschrijft de zorgverantwoordelijke hoe *hij* de situatie beoordeelt. Verder staat hierin omschreven welke verplichte zorg *hij* noodzakelijk vindt. Hiervoor overlegt hij met uw huisarts, uw zorgverleners

als u die al heeft, maar ook met uw familie en naasten (als u dat wilt en als die meehelpen in de zorg voor u).⁴

Is de zorgverantwoordelijke van mening dat er ook maatschappelijke hulp nodig is? Dan kan hij ook overleggen met uw gemeente over de hulp die de gemeente u kan geven. Deze hulp wordt dan ook opgenomen in het zorgplan. Het zorgplan kan dus meer inhouden dan alleen de verplichte zorg. Zo heeft de rechter een compleet beeld van uw situatie. Denk bijvoorbeeld aan:

- hulp in de huishouding;
- schuldhulpverlening;
- werk of dagbesteding;
- het zorgen voor een woning (als u die niet heeft).

⁴ Als u niet wilt dat een bepaald persoon wordt betrokken door een hulpverlener, dan zal hij dat in principe niet doen.

Het verzoekschrift voor een zorgmachtiging

De geneesheer-directeur verzamelt en beoordeelt de documenten in uw zaak. Dit zijn:

- De medische verklaring (via de onafhankelijk psychiater).
- De zorgkaart en het zorgplan (via uw zorgverantwoordelijke).

Deze documenten gaan naar de officier van justitie. Die beoordeelt of hij vindt dat u verplichte zorg nodig heeft en of uw situatie voldoet aan de criteria voor het verlenen van verplichte zorg. De officier van justitie beslist hierna of hij wel of niet een zorgmachtiging aan de rechter gaat vragen:

- *Wel een zorgmachtiging aanvragen*
De officier van justitie stelt dan een verzoekschrift aan de rechter op. In het verzoekschrift aan de rechter staat onder andere waarom de geneesheer-directeur en de officier van justitie een zorgmachtiging nodig vinden en welke verplichte zorg nodig is om het ernstig nadeel weg te nemen. Bij het verzoekschrift worden de documenten van de geneesheer-directeur gevoegd, zoals het zorgplan, de zorgkaart, en de zelfbindingsverklaring (zie pagina 19).
- *Geen zorgmachtiging aanvragen*
Besluit de officier van justitie om *geen* verzoekschrift in te dienen? Dan eindigt de procedure. Er wordt geen zorgmachtiging voor u aangevraagd.

De officier van justitie neemt zijn besluit **maximaal vier weken** nadat hij begonnen is met de voorbereiding. Deze termijn kan met maximaal twee weken worden verlengd. Dit gebeurt als de geneesheer-directeur de procedure twee weken uitstelt zodat u uw eigen plan van aanpak kan opstellen.

De rechter en de zitting

Als de rechter het verzoekschrift ontvangt, regelt hij op korte termijn een zitting. Tijdens deze zitting worden u, uw eventuele vertegenwoordiger en uw advocaat gehoord door de rechter.

Kunt u niet naar de rechtbank komen? Bijvoorbeeld omdat u al opgenomen bent in een instelling? De rechter komt de zitting dan bij u ter plekke houden. Dit kan in de instelling, maar het kan ook bij u thuis zijn.

Tijdens de zitting kunnen de volgende mensen aanwezig zijn:

- Uzelf
- De rechter
- De griffier (hij ondersteunt de rechter)
- Uw advocaat
- De geneesheer-directeur
- De zorgverantwoordelijke
- Mogelijk de officier van justitie

De rechter kan ook nog andere mensen laten komen. Bijvoorbeeld: uw vertegenwoordiger, de onafhankelijk psychiater (die de medische verklaring opstelde), getuigen, deskundigen of een politieagent die met u bekend is. U kunt zelf ook een verzoek indienen bij de rechter om getuigen en deskundigen op te roepen. De rechter is niet verplicht om deze mensen te laten komen.

Uiterlijk drie weken nadat de officier van justitie het verzoekschrift heeft ingediend, doet de rechter uitspraak. In zijn uitspraak bepaalt de rechter welke verplichte zorg hij in de machtiging opneemt. Dit kan overeenkomen met de zorg die beschreven is in het zorgplan, maar de rechter kan ook besluiten om van het verzoekschrift af te wijken. Bijvoorbeeld als hij vindt dat de verplichte zorg in het verzoekschrift zwaarder is dan nodig om het ernstig nadeel weg te nemen. De rechter heeft hierin het laatste woord. Tegen het besluit van de rechter kan geen hoger beroep worden aangetekend.

De zorgmachtiging is afgegeven.

Wat betekent dit voor u?

Op het moment dat de rechter de zorgmachtiging afgeeft, dan kan de zorgverantwoordelijke beginnen met het verlenen van de verplichte zorg. Dit gebeurt **binnen twee weken** na de uitspraak van de rechter. Hij zal niet zomaar de verplichte zorg verlenen die in de zorgmachtiging staat. Hij moet altijd afwegen of de verplichte zorg op dat moment nodig is.

Welke verplichte zorg kan worden opgelegd?

De wet beschrijft welke vormen van verplichte zorg de rechter in de zorgmachtiging kan opnemen. Deze staan hieronder uitgeschreven.

Ondergaan van medische behandeling

U kunt verplicht worden om medische behandeling te ondergaan. Deze kan bestaan uit:

- Het toedienen van vocht, voeding en medicijnen.
- Medische controles of andere medische handelingen ter behandeling van uw psychische stoornis.
- Een therapeutische behandeling.
- De behandeling van een lichamelijke aandoening die samenhangt met uw psychische stoornis.

Bijvoorbeeld: U weigert medicatie voor uw suikerziekte. U weigert dit, omdat u door uw psychose denkt dat u die medicatie niet nodig heeft.

Beperking van uw vrijheid

U kunt in uw bewegingsvrijheid worden beperkt. Dit kan op een aantal manieren:

- Beperking in uw bewegingsvrijheid om te gaan en staan waar u wilt binnen een gebouw, of door lichamelijke fixatie.
Bijvoorbeeld: doordat de aanwezige hulpverleners u wel in de woonkamer maar niet in de keuken toelaten, of dat zij u tijdelijk vastpakken en vasthouden.
- U kunt in een speciaal ingerichte, afgesloten kamer worden geplaatst of in uw kamer worden ingesloten.
- Er kan toezicht op u worden gehouden.
Bijvoorbeeld: door middel van een camera.
- Onderzoek aan kleding of lichaam.
U kunt aan uw lichaam worden onderzocht of aan de kleren die u draagt. U mag niet in uw lichaamsholtes, zoals uw mond, worden onderzocht.
- Uw woning of verblijfplaats kan worden onderzocht op de aanwezigheid van middelen die uw gedrag beïnvloeden of gevaarlijke voorwerpen.
- Er kan worden gecontroleerd op de aanwezigheid van middelen die uw gedrag beïnvloeden of andere gevaarlijke voorwerpen. Deze kunnen worden afgenomen.
Bijvoorbeeld: alcohol of een mes.
- Beperking in de vrijheid om uw leven in te richten. U moet iets verplicht bijwonen of juist laten.
Bijvoorbeeld: telefoon, internet of bepaalde sociale media niet mogen gebruiken.
- Beperking van bezoek.
- Opname in een accommodatie.
U kunt verplicht opgenomen worden in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg. U wordt dan naar een instelling gebracht. Het is mogelijk dat u de instelling of de behandelafdeling dan niet meer zelfstandig mag verlaten.

De rechter legt dus in de zorgmachtiging vast welke van de bovenstaande vormen van verplichte zorg aan u *mogen* worden opgelegd. Dit hoeft dus niet altijd om alle mogelijke maatregelen te gaan, en die hoeven ook niet altijd te worden uitgevoerd.

Wanneer wordt verplichte zorg aan u verleend?

De zorgverantwoordelijke is de persoon die uiteindelijk bepaalt *welke* verplichte zorg op welk moment toegepast moet worden. De zorgverantwoordelijke moet altijd kiezen voor het minst zware alternatief. Hij zal daarom altijd kijken of u de nodige zorg vrijwillig wilt ontvangen.

Werkt u mee, dan hoeft verplichte zorg uit de zorgmachtiging niet ingezet te worden. Werkt u niet mee? Dat moet hij kijken of er geen andere alternatieven voor dan verplichte zorg. Dat bepaalt hij aan de hand van uw gezondheidstoestand op dat moment. Als dat allemaal niet lukt, kan de zorgverantwoordelijke beslissen dat hij verplichte zorg uit de zorgmachtiging gaat inzetten. Hij moet dan opschrijven waarom en wanneer hij de verplichte zorg gaat verlenen. Hij laat u dat altijd eerst weten.

Bij het verlenen van verplichte zorg kan het zijn dat u fysiek gedwongen worden om een behandeling te ondergaan. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat u vastgehouden wordt terwijl u medicijnen toegediend krijgt. Ook kan het voorkomen dat u iets niet mag doen of een bepaalde ruimte niet mag verlaten. Fysieke dwang gebeurt altijd op een voor u veilige manier en zo kort mogelijk.

Bent u het niet eens bent met een besluit van de zorgverantwoordelijke over uw verplichte zorg? Dan kunt u een klacht indienen. Meer informatie over het indienen van klachten vindt u op pagina 18.

Wat is ambulante verplichte zorg?

U kunt ook verplichte zorg krijgen waarbij u niet bent opgenomen in een ggz-instelling. Bijvoorbeeld in een polikliniek of bij u thuis. Dit heet ambulante zorg.

Zorg bij u thuis

Verplichte zorg bij u thuis heeft veel invloed op uw dagelijks leven. In uw woning moet u zich veilig en thuis kunnen voelen. Door verplichte zorg kan het voorkomen dat u zich minder veilig voelt in uw eigen huis. Maar een gedwongen opname kan ook als erg vervelend worden ervaren. Er wordt daarom veel rekening gehouden met uw wensen en voorkeuren.

De zorgaanbieder gaat altijd na of het veilig en verantwoord is om verplichte zorg ambulant (thuis of in een polikliniek) te geven. Gaat het toch niet goed met de ambulante zorg thuis of in een polikliniek? Dan kan de zorgverantwoordelijke altijd overwegen uw zorgplan aan te passen. Voor vragen kunt u, uw vertegenwoordiger en/of uw familie altijd contact opnemen met een zorgverlener.

Ambulante verplichte zorg na opname

Ambulante verplichte zorg kan ook volgen na een verplichte opname. Deze zorg is dan onderdeel van uw hersteltraject. De zorgverantwoordelijke kan in dit geval voorwaarden aan de ambulante verplichte zorg verbinden. Bijvoorbeeld dat u weer verplicht opgenomen wordt als u zich niet aan deze voorwaarden houdt.

Tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties

In de zorgmachtiging staat de verplichte zorg die aan u gegeven mag worden. Maar het kan gebeuren dat er een noodsituatie ontstaat en dat aan u zorg gegeven moet worden die niet in de zorgmachtiging staat. Bijvoorbeeld: in de zorgmachtiging staat dat u onder dwang medicatie mag krijgen. Maar er staat niet dat u in een afgesloten kamer mag worden geplaatst. Als dat in een noodsituatie wel nodig is, dan mag de zorgverantwoordelijke tijdelijk verplichte zorg aan u verlenen

die niet in de machtiging staat. Dit mag dus alleen tijdelijk in een noodsituatie, als hij daarmee ernstig nadeel en strafbare feiten kan voorkomen. Ook de veiligheid in een instelling of andere locatie, of bescherming van de rechten of vrijheden van anderen kan een reden zijn voor tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties.

Deze tijdelijke verplichte zorg mag maximaal drie dagen gegeven worden. Vindt de zorgverantwoordelijke dat er langer tijdelijke verplichte zorg nodig is? Dan moet hij een verzoek indienen om de zorgmachtiging te laten wijzigen door de rechter. Dat doet hij via de geneesheer-directeur en de officier van justitie.

Komt u in deze situatie terecht? Vraag dan altijd om advies en bijstand van uw advocaat en de patiëntenvertrouwenspersoon.

Huisregels

Als u wordt opgenomen, dan krijgt u te maken met huisregels van de instelling waar u wordt opgenomen. Deze huisregels mogen alleen gaan over de orde en veiligheid binnen de accommodatie. De huisregels gelden voor iedereen die in de instelling is opgenomen. De zorgaanbieder geeft u meer informatie over deze huisregels. Heeft u vragen of klachten over de huisregels? Dan kunt u terecht bij de medewerkers van de zorgaanbieder en uw patiëntenvertrouwenspersoon.

Veiligheidsonderzoek

Als u bent opgenomen, kan er een veiligheidsonderzoek worden gedaan. De zorgverantwoordelijke doet dit onderzoek als hij vermoedt dat u gevaarlijke voorwerpen in uw bezit heeft. Het gaat om voorwerpen die u niet in de instelling mag hebben, of die een gevaar kunnen vormen.

De zorgverantwoordelijke mag u voor dit onderzoek laten onderzoeken aan uw lichaam of kleding. Let op: u mag niet *in* uw lichaam worden onderzocht. Onderzoek van lichaamsholtes, zoals de binnenkant van uw mond, is dus niet toegestaan. Ook uw woonruimte (kamer) binnen de instelling mag worden onderzocht. Poststukken die u op het adres van de instelling ontvangt, mogen worden geopend (in uw aanwezigheid).

Als er voorwerpen worden afgenomen bij dit veiligheidsonderzoek, worden deze voor u bewaard. U krijgt de voorwerpen terug zodra de opname eindigt. U krijgt ze alleen niet terug als de wet het bezit ervan verbiedt (bijvoorbeeld verboden wapens of drugs).

Waar moet de verplichte zorg aan voldoen?

De opgelegde verplichte zorg moet aan een aantal punten voldoen:

- **Kwaliteit**
De Wvz bepaalt dat de zorg moet worden verleend volgens een bepaalde richtlijn. Deze richtlijn heet *de Multidisciplinaire Richtlijn Dwang en Drang*. Wilt u hier meer over weten? Vraag hiernaar bij uw zorgverlener. De verplichte zorg moet uiteraard ook voldoen aan de gewone kwaliteitseisen en richtlijnen die gelden voor zorg die u vrijwillig zou ontvangen.
- **Proportionaliteit**
De ernst en zwaarte van de verplichte zorg moet in verhouding staan tot het doel van de verplichte zorg.
- **Doelmatigheid**
De verplichte zorg moet geschikt zijn om het doel te bereiken. Bijvoorbeeld, als u door uw psychose agressief bent naar anderen en u weigert medicatie. Om het gevaar dat u anderen aanvalt te stoppen, geeft men u onder dwang medicatie.
- **Subsidiariteit**
Er zijn géén andere, minder ingrijpende maatregelen mogelijk om hetzelfde doel te bereiken. De verplichte zorg moet dus bestaan uit de lichtste maatregelen waarmee het doel van de verplichte zorg bereikt kan worden.
- **Veiligheid**
Verplichte zorg moet veilig zijn voor u en voor anderen.
- **Het ultimatum remedium vereiste**
Dit betekent dat verplichte zorg alleen kan worden opgelegd in het uiterste geval. Er zijn geen andere mogelijkheden meer om ervoor te zorgen dat het ernstig nadeel verdwijnt. Dus bent u vrijwillig bereid om bepaalde zorg te krijgen? Dan kan verplichte zorg misschien nog worden voorkomen. Ook kan het ervoor zorgen dat de verplichte zorg (eerder) stopt.

Vindt u dat uw verplichte zorg niet aan de bovenstaande vereisten voldoet? Dan kunt u daar een klacht over indienen.

Hoe lang duurt de zorgmachtiging?

In de zorgmachtiging staat hoe lang deze geldig is. De richtlijn is:

- **Is het uw eerste zorgmachtiging?**
Dan is deze maximaal een half jaar geldig.
- **Volgt deze machtiging direct op een vorige zorgmachtiging?**
De zorgmachtiging kan dan voor een jaar worden afgegeven.
- **Heeft u al vijf jaar achter elkaar verplichte zorg gekregen?**
De machtiging kan maximaal twee jaar geldig zijn.

Is er aan het einde van de looptijd van de zorgmachtiging geen nieuwe zorgmachtiging aangevraagd? Dan verloopt de zorgmachtiging en mag u geen verplichte zorg opgelegd worden.

De geneesheer-directeur kan ook voor het einde van de looptijd besluiten om de verplichte zorg te onderbreken of te beëindigen.

Tijdelijke onderbreking en beëindiging

U kunt tijdens de looptijd van de zorgmachtiging vragen om de verplichte zorg te beëindigen of tijdelijk te onderbreken. De geneesheer-directeur kan dat ook zelf beslissen.

- **Een tijdelijke onderbreking.**
Dit is mogelijk als u bijvoorbeeld een belangrijke familiegelegenheid wilt bijwonen. Hierbij kunt u denken aan een begrafenis of een huwelijk.
- **Beëindigen van de verplichte zorg.**
Bijvoorbeeld als u van mening bent dat het risico op ernstig nadeel niet meer aanwezig is. Ook is dit mogelijk als u voortaan de zorg vrijwillig wilt ontvangen.

Wie kan de tijdelijke onderbreking of beëindiging aanvragen?

U kunt een tijdelijke onderbreking of aanvraag voor beëindiging doen bij de geneesheer-directeur. U moet hiervoor bij hem schriftelijk een verzoek indienen. Hierin omschrijft u duidelijk waarom u dit verzoek doet. Het verzoek kan ook ingediend worden door:

- Een advocaat (namens u);
- Een vertegenwoordiger (namens u);
- Uw zorgverantwoordelijke;
Bijvoorbeeld als hij vindt dat verplichte behandeling niet meer noodzakelijk is. Of omdat hij u wil laten uitproberen of u zonder verplichte zorg kunt.

De geneesheer-directeur kan voorwaarden stellen aan de tijdelijke onderbreking of beëindiging. Als u zich niet aan deze voorwaarden houdt, kan de geneesheer-directeur zijn besluit weer intrekken. De verplichte zorg gaat dan direct weer van start. Bent u het niet eens met het besluit van de geneesheer-directeur? U kunt een klacht indienen bij de klachtencommissie. Laat u adviseren door de patiëntenvertrouwenspersoon.

Overplaatsing

U kunt een aanvraag indienen om overgeplaatst te worden naar een andere zorgaanbieder. Deze aanvraag doet u bij de geneesheer-directeur. De wisseling kan bijvoorbeeld in de volgende situaties:

- De andere zorgaanbieder is gespecialiseerd in bepaalde zorg die u nodig heeft.
- U voelt zich beter geholpen bij de andere zorgaanbieder.

Het is ook mogelijk om te wisselen van zorgverantwoordelijke of geneesheer-directeur.

Het verzoek voor een overplaatsing of wisseling van zorgverantwoordelijke of geneesheer-directeur, moet u schriftelijk indienen. Dit kan bij de geneesheer-directeur. Omschrijf daarbij duidelijk waarom u dit verzoek doet. Het verzoek kan ook worden ingediend door uw vertegenwoordiger of de zorgverantwoordelijke.

Het is altijd verstandig om u door uw advocaat en/of de patiëntenvertrouwenspersoon te laten adviseren. Ook kan deze u ondersteunen bij het indienen van een verzoek tot overplaatsing, tijdelijke onderbreking of beëindiging. Verder kan hij u uitleggen wat de voorwaarden zijn en wat die voor u betekenen.

De advocaat en de patiëntenvertrouwenspersoon

De advocaat

Heeft u nog geen advocaat? Dan vraagt de officier van justitie aan de rechter om een advocaat voor u te regelen. De rechter zorgt ervoor dat u er een krijgt. Dit gebeurt zodra de officier van justitie begint met het voorbereiden van een verzoekschrift voor de zorgmachtiging.

De advocaat:

- geeft u gratis hulp;
- werkt in uw opdracht;
- behartigt uw belangen in de procedures die met de verplichte zorg te maken hebben; *Bijvoorbeeld de rechtszaak over uw zorgmachtiging.*
- kent de wetgeving en procedures waar u mee te maken heeft;
- zorgt ervoor dat uw kant van het verhaal goed naar voren komt in alle procedures;
- is er voor al uw vragen over uw rechten en plichten rondom de zorgmachtiging en de procedures;
- komt u opzoeken als u gedwongen opgenomen bent of zelf niet in staat bent om hem te bezoeken;
- is er voor u.

De patiëntenvertrouwenspersoon

De patiëntenvertrouwenspersoon:

- geeft u gratis advies en bijstand;
- is iemand waarbij u terecht kunt met vragen en klachten over de zorgverlening; *Bijvoorbeeld over de manier waarop men met u omgaat, verplichte behandeling of vrijheidsbeperking.*
- ondersteunt en adviseert bij uw overleg met de zorgverantwoordelijke;
- ondersteunt bij het opstellen van belangrijke stukken zoals de zorgkaart en het zorgplan (zie verderop);
- werkt niet voor de zorgaanbieder, maar voor de onafhankelijke stichting PVP.
- behartigt uw belangen zoals u die zelf ziet;
- heeft een geheimhoudingsplicht.

Aan het begin van de voorbereiding van de zorgmachtiging, vraagt de geneesheer-directeur u om toestemming om uw contactgegevens aan de patiëntenvertrouwenspersoon door te geven. Geeft u toestemming, dan neemt de patiëntenvertrouwenspersoon zelf contact met u op.

Meer informatie? Kijk dan op de website van www.pvp.nl.

De vertegenwoordiger

In sommige gevallen zal iemand u vertegenwoordigen. Deze vertegenwoordiger treedt namens u op in uw contact met de zorgverantwoordelijke, de zorgaanbieder en andere hulpverleners. U bent daar bij of wordt zo veel mogelijk worden betrokken. De patiëntenvertrouwenspersoon kan u meer informatie over rol van de vertegenwoordiger geven.

U krijgt een vertegenwoordiger in de volgende situaties:

- U kiest er zelf voor om u te laten vertegenwoordigen.
- U bent wilsonbekwaam. Dat betekent uw zorgverantwoordelijke van mening is dat u 'niet tot een redelijke waardering van uw belangen in staat bent'.
- U bent minderjarig.

U kiest er zelf voor om u te laten vertegenwoordigen

- U bepaalt zelf wie uw vertegenwoordiger is. De vertegenwoordiger moet ouder dan 18 jaar zijn. En hij of zij moet u willen vertegenwoordigen.
- De vertegenwoordiger kan namens u zorg weigeren, maar hij kan namens u geen toestemming voor zorg geven. Dus als de vertegenwoordiger met verplichte zorg instemt, maar u niet, dan telt uw mening.

U bent wilsonbekwaam

Wilsonbekwaam betekent dat u niet in staat bent om uw eigen belangen te behartigen. Dit kan per moment en per onderwerp veranderen. U kunt bijvoorbeeld tijdens een psychose niet goed beslissen over de zorg die nodig is, maar wel prima keuzes maken over uw dagactiviteiten. Daarom moet een arts altijd per beslissing vaststellen of u op dat moment in staat bent uw eigen beslissingen te nemen.

Als de arts vaststelt dat u wilsonbekwaam bent, dan zijn de opties in volgorde:

- De rechter heeft al een mentor of curator benoemd als uw vertegenwoordiger.
- Of: U heeft eerder bepaald wie uw vertegenwoordiger is. De vertegenwoordiger moet ouder dan 18 jaar zijn. En hij of zij moet u willen vertegenwoordigen.
- Of: Uw partner of een familielid kan optreden als uw vertegenwoordiger. De vertegenwoordiger kan niet namens u toestemming voor zorg geven. Wél kan de vertegenwoordiger namens u juist toestemming *weigeren*.
- Is er geen vertegenwoordiger, dan kan de zorgaanbieder de rechter verzoeken een mentor of curator aan te wijzen.

U bent minderjarig

Voor minderjarigen bepaalt de wet wie de vertegenwoordiger is.

- U bent jonger dan 12 jaar:
 - Uw ouders of voogd(en) zijn uw vertegenwoordiger(s).
 - De vertegenwoordiger kan namens u toestemming voor zorg geven of weigeren.
- U bent tussen de 12 en 16 jaar:
 - Uw ouders of voogd(en) zijn uw vertegenwoordiger(s).
 - De vertegenwoordiger kan namens u zorg weigeren, maar hij kan namens u geen toestemming voor zorg geven.
- U bent 16 of 17 jaar:
 - U mag zich laten vertegenwoordigen, maar dat hoeft niet. U bepaalt zelf wie uw vertegenwoordiger is. De vertegenwoordiger moet ouder dan 18 jaar zijn. En hij of zij moet u willen vertegenwoordigen.
- U bent 16 of 17 jaar en wilsonbekwaam: dan zijn uw ouders of voogd(en) uw vertegenwoordiger(s).

Privacy

Er wordt tijdens deze periode veel informatie over u uitgewisseld. De officier van justitie deelt bijvoorbeeld uw relevante politie- en justitiegegevens met de geneesheer-directeur. Deze deelt die gegevens met de onafhankelijk psychiater. Deze uitwisselingen van informatie zijn verplicht in de hele procedure. Dit staat ook in de wet. De personen die een beslissing over u moeten nemen zijn hierdoor zo goed mogelijk geïnformeerd over uw situatie.

Wil iemand uw gegevens delen zonder dat dit mag van de wet?

Dit kan dat alleen als u hiervoor uw uitdrukkelijke toestemming hebt gegeven. Zo kan de geneesheer-directeur u om toestemming vragen om uw gegevens met de patiëntenvertrouwenspersoon te delen. Als uw persoonsgegevens opgeslagen of uitgewisseld worden, moet de persoon die dit doet ervoor zorgen dat dit veilig gebeurt. Uiteraard mogen uw gegevens niet in verkeerde handen vallen.

Uw gegevens inzien

U heeft het recht om op elk moment uw patiëntendossier in te zien. Daarin wordt ook aantekening gemaakt van gegevens die bij dreigend ernstig nadeel zonder uw toestemming worden uitgewisseld door de geneesheer-directeur, de burgemeester, de officier van justitie of de zorgverantwoordelijke. Dit moet schriftelijk aangevraagd worden. Dit kan bij de betreffende functionaris of instelling. Houd hiervoor wel rekening met enige wachttijd. Twijfelt u of uw gegevens zorgvuldig worden verwerkt? Of heeft u daar een klacht over? Vraag dan uw advocaat en/of de patiëntenvertrouwenspersoon om advies.

Klachten

Uw zorgaanbieder is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie. Deze klachtencommissie behandelt uw klachten. Deze kunnen onder andere gaan over allerlei beslissingen van de geneesheer-directeur en de zorgverantwoordelijke over de verplichte zorg. De uitspraak van de klachtencommissie is bepalend voor de zorgaanbieder. De uitspraak kan ertoe leiden dat een beslissing wordt teruggedraaid of dat u een schadevergoeding krijgt. Tegen de uitspraak van de klachtencommissie kan beroep worden aangetekend bij de rechter. Dit kan door u, uw vertegenwoordiger of door de zorgaanbieder.

In de wet is vastgelegd over welke zaken de klachtencommissie uitspraak kan doen. Dit kan gaan over bijvoorbeeld:

- beperkingen in uw vrijheid
- de uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging
- een verzoek tot tijdelijke onderbreking of beëindiging van verplichte zorg
- beslissingen rond het vaststellen van uw wilsonbekwaamheid

Heeft u een klacht?

Als u een klacht heeft, is het altijd verstandig om u eerst te laten adviseren door de patiëntenvertrouwenspersoon. Deze kan hierin het volgende voor u betekenen:

- U adviseren over de manier om met uw klacht om te gaan.
- U ondersteunen bij het indienen van uw klacht.
- U adviseren of het nuttig is om uw advocaat bij de klacht te laten helpen.
- U helpen als u de klacht liever met de zorgverlener zelf wilt oplossen.

Wat kunt u nog meer doen?

Familie en/of naasten inschakelen

Uw familie of naasten (bijvoorbeeld vrienden/vriendinnen) kunnen u helpen of ondersteunen. Dit kan goed zijn voor het contact met uw zorgverantwoordelijke of andere zorgverleners. Uw familie of naasten kennen u doorgaans goed. Zij kunnen daarom helpen in het duidelijk omschrijven van wat u wel of juist niet wilt. Ook bij verplichte opname kunnen zij een grote steun zijn. Bijvoorbeeld als u huisdieren heeft waar iemand voor moet zorgen. Of als u andere zaken buiten de instelling geregeld wilt hebben.

Geef altijd bij uw zorgverantwoordelijke aan wie van uw familie of naasten u mag helpen. Zo weten uw zorgverleners met wie ze te maken hebben. Ook weten ze dan wie er wel of niet namens u spreekt. Behandelaars mogen uw familie of naasten alleen informatie over u en uw behandeling geven als u daarvoor toestemming geeft.

Uw familie of naasten hebben rechten onder de Wvz. Er is ook een familievertrouwenspersoon voor uw naasten. Vraag hiernaar bij uw zorgverlener. Meer informatie over de familievertrouwenspersoon kunt u vinden op de website www.familievertrouwenspersonen.nl.

Crisiskaart

De crisiskaart geeft aan wat uw wensen zijn tijdens een crisis. Denk daarbij aan:

- Wat moeten omstanders en hulpverleners doen of laten?
- Wie kunnen ze voor u bellen?
- Welke afspraken zijn gemaakt met bijvoorbeeld behandelaar(s) of de crisisdienst?

Heeft u een crisiskaart?

Heeft u in het verleden een crisiskaart opgesteld? Of heeft u op andere wijze uw wensen vastgelegd? Zorg ervoor dat de hulpverleners en de zorgverantwoordelijke deze crisiskaart of wilsverklaring krijgen. Zo weten zij met welke zorgverleners u al afspraken heeft. Ook helpt het hulpverleners om ter plekke beter met u om te gaan. Het kan er zelfs toe leiden dat er geen verplichte zorg nodig is. Of dat deze sneller kan worden gestopt.

Heeft u geen crisiskaart?

Heeft u geen crisiskaart, maar wilt u er wel een voor de toekomst? Vraag dan de zorgverantwoordelijke om advies en informatie.

Meer informatie kunt u ook vinden op de website van de stichting Crisiskaart Nederland:

www.crisiskaart.nl.

Zelfbindingsverklaring

U kunt ook een zelfbindingsverklaring opstellen. Hierin geeft u aan onder welke omstandigheden u juist wel verplichte zorg wilt krijgen. En om welke zorg dat dan gaat. Dit kunt u bijvoorbeeld doen als u vaker een psychose heeft gehad. U weet dat u tijdens de psychose geen zorg wilt ontvangen, maar u weet ook dat medicijnen helpen om de psychose te stoppen. U kunt dan opschrijven dat een arts u tijdens een psychose medicijnen mag toedienen, ook al zegt u tijdens de psychose dat u dat niet wilt.

Voor de zelfbindingsverklaring geldt dat:

- U een zorgplan moet bijvoegen;
- De zorgverantwoordelijke en de geneesheer-directeur moeten ondertekenen.

De zelfbindingsverklaring wordt als bijlage bij de zorgkaart gevoegd. De zorgaanbieder zorgt ervoor dat uw voorkeuren in de zorgkaart met bijlagen bekend zijn bij de geneesheer-directeur en de

zorgverantwoordelijke. Zij houden daar bij het opstellen van het zorgplan rekening mee. Bij beoordeling van aanvraag voor een zorgmachtiging checkt de rechter dat zij dit goed hebben gedaan. Ook over een zelfbindingsverklaring kunt u advies van de patiëntenvertrouwenspersoon vragen.

Medische klachten en medicijnen

Heeft u bestaande medische klachten? Meld dit dan altijd bij de hulpverleners en zorgverantwoordelijk ter plekke. Hierdoor kunnen zij u de juiste medische zorg geven. Vooral als u al regelmatig medicijnen slikt, is het van groot belang dat zij dit weten. Het is niet altijd veilig om medicijnen te combineren. Daarom moeten de hulpverleners, die u verplicht medicijnen toedienen, weten wat u al inneemt. Zo ontstaan er geen onveilige situaties.

Weet u niet welke medicijnen u precies heeft? Geef dan de verpakking aan uw hulpverleners. Of laat uw hulpverleners contact opnemen met uw huisarts.

Meer informatie

Wilt u meer lezen over bepaalde onderwerpen? Hieronder vindt u een lijst met handige websites.

- **Dwang in de zorg**

Meer informatie over dwang in de zorg.

www.dwangindezorg.nl

- **Crisiskaart**

Meer informatie over de crisiskaart.

www.crisiskaart.nl

- **De patiëntvertrouwenspersoon**

Meer informatie over de patiëntvertrouwenspersoon.

www.pvp.nl

- **MIND**

MIND wil psychische problemen voorkomen en mensen die hiermee te maken hebben ondersteunen. Dit doen ze door informatie te bieden, onderzoek te doen, projecten uit te voeren en actie te voeren.

www.wijzijnmind.nl

- **MIND Korrelatie**

MIND Korrelatie is een landelijke organisatie. Zij bieden anonieme, professionele, psychische en psychosociale hulp. MIND Korrelatie geeft individueel advies en hulp aan iedereen die hierom vraagt. Dit kan telefonisch en online.

www.mindkorrelatie.nl

- **113 Zelfmoordpreventie**

Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor preventie van suïcide.

www.113.nl

- **Stichting Eigen Kracht Centrale**

De stichting Eigen Kracht Centrale ondersteunt in heel Nederland organisaties en overheden bij het werken vanuit vragen van burgers.

www.eigen-kracht.nl

- **Kiezen in de ggz**

Kiezen in de ggz is een website voor volwassenen van 18 jaar en ouder die op zoek zijn naar een zorgaanbieder voor hun psychische klachten.

www.kiezenindeggz.nl

- **Ypsilon**

Verenigt familieleden en naasten van mensen met psychosegevoeligheid.

www.ypsilon.org

- **De Landelijke Stichting Familievertrouwenspersonen (LSFVP)**

Familievertrouwenspersonen geven informatie, advies en ondersteuning aan familie en naasten van cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (ggz).

www.familievertrouwenspersonen.nl

- **Richtlijnen drang en dwang ggz**

Hier vindt u alle richtlijnen over drang en dwang in de ggz.

https://richtlijnen database.nl/richtlijn/dwang_en_drang_in_de_ggz/dwang_en_drang_in_de_ggz_-_startpagina.html

Bijlage

Uitleg over het nadeelcriterium

Verplichte zorg mag alleen worden opgelegd in het uiterste geval. Dat betekent: als er geen andere mogelijkheden meer zijn om het gevaar, dat veroorzaakt wordt door uw gedrag, te voorkomen. Dit heet het 'nadeelcriterium'.

Het nadeelcriterium bestaat uit:

- Het ernstig nadeel (gevaar veroorzaken)
- De psychische stoornis waaruit het ernstig nadeel voortkomt
- Verzet

Hieronder worden deze aspecten kort uitgelegd.

Ernstig nadeel

De zorgmachtiging wordt voorbereid als iemand vindt dat u gevaar veroorzaakt (in de brochure wordt dit *ernstig nadeel* genoemd). De melder hiervan kan bijvoorbeeld uw behandelend arts, de gemeente of een familielid zijn.

Volgens de Wvvgz is er sprake van ernstig nadeel als er een groot risico bestaat dat:

- U uzelf of anderen ernstige schade toebrengt. Die schade bestaat uit:
 - levensgevaar;
 - ernstig lichamelijk letsel;
 - ernstige psychische schade;
 - ernstige materiële, immateriële of financiële schade;
 - ernstige verwaarlozing of maatschappelijke achteruitgang;
 - ernstig verstoorde ontwikkeling (bijvoorbeeld voor een ongeboren kind);
- Uw eigen veiligheid in gevaar komt doordat u onder invloed van een ander komt;
- U door hinderlijk gedrag de agressie van anderen oproept;
- De algemene veiligheid in uw omgeving door uw gedrag in gevaar komt.

Verplichte zorg wordt alleen opgelegd in het uiterste geval, als er geen andere mogelijkheden meer zijn om het ernstige nadeel af te wenden.

De psychische stoornis waaruit het ernstig nadeel voortkomt

De zorgmachtiging wordt alleen afgegeven als uw gedrag voortkomt uit een psychische stoornis. Het gaat hier dus om drie voorwaarden. Deze moeten allebei vastgesteld worden door een psychiater:

- U heeft een psychische stoornis;
- Uw gedrag levert een (risico op) ernstig nadeel op;
- Het ernstig nadeel komt voort uit deze stoornis

Verzet

Verplichte zorg kan alleen worden opgelegd als u niet instemt met de geadviseerde zorg. Het is dus voldoende om te zeggen dat u het niet eens bent met de zorg die men u wilt geven.

Stemt u wel in met zorg? Geef dit dan aan bij de hulpverleners die ter plekke zijn. Geef daarbij ook aan *welke* zorg u wel en niet wilt ontvangen. Misschien heeft u al eerder via een crisiskaart of zelfbindingsverklaring opgesteld.

De hulpverleners beoordelen of zij de zorg, die u vrijwillig wilt ontvangen, voldoende vinden. Vinden zij dit niet voldoende om gevaar te voorkomen? Dan kunnen zij alsnog doorgaan met het

voorbereiden van een zorgmachtiging of het uitvoeren van de verplichte zorg die in de zorgmachtiging staat.

Wilsbekwaamheid en vertegenwoordiging

Voor de wet bent u wilsbekwaam totdat een arts vaststelt dat u *wilson*bekwaam bent. *Wilson*bekwaamheid is van belang voor wie u mag vertegenwoordigen. Dat wil zeggen wie er namens u mag optreden om uw belangen te behartigen.

*Wilson*bekwaam

U bent *wilson*bekwaam als de arts van mening is dat u over een bepaalde beslissing 'niet tot een redelijke waardering van uw belangen in staat bent'. Onder de Wvggz stelt uw zorgverantwoordelijke altijd vast of u wilsbekwaam bent of niet. Dat kan per geval en van moment tot moment verschillen. Ook de onafhankelijk psychiater die uw medische verklaring komt opstellen kan dit vaststellen.

Voor uw verzet is het *niet* van belang of u wilsbekwaam bent: elk verzet tegen verplichte zorg wordt serieus genomen, ook als u *wilson*bekwaam bent en uw vertegenwoordiger al heeft ingestemd. Verplichte zorg mag dan alleen op grond van de crisismaatregel worden uitgevoerd.

*Wils*bekwaam verzet

Bent u *wel* wilsbekwaam en raakt het ernstige nadeel alleen *uzelf*? En bestaat het *niet* uit levensgevaar? Dan moeten uw wensen en voorkeuren in principe gehonoreerd worden.

Bespreek uw verzet en uw eventuele *wilson*bekwaamheid altijd met uw advocaat en uw vertegenwoordiger.

Dit is een uitgave van

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoonnummer: 070-340 7911

Postadres
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

www.rijksoverheid.nl/vws
www.dwangindezorg.nl/wvggz